

Opinia Komitetu Regionów w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007 — 2013)

(2006/C 115/05)

KOMITET REGIONÓW,

uwzględniając wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007 — 2013) (COM(2005) 119 końcowy) — 2005/0043 (COD) — 2005/0044 (CNS),

uwzględniając komunikat Komisji „Budowa Europejskiej Przestrzeni Badawczej (ERA) wiedzy na rzecz wzrostu” (COM(2005) 118 końcowy),

uwzględniając decyzję Komisji Europejskiej z 31 marca 2005 r. o zasięgnięciu jego opinii zgodnie z art. 265 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

uwzględniając decyzję swojego Przewodniczącego z 19 maja 2005 r. w sprawie powierzenia Komisji ds. Kultury i Edukacji opracowania opinii na ten temat,

uwzględniając decyzję Rady Europejskiej podjętą na szczycie w Lizbonie w 2000 r. o powołaniu do życia „Europejskiej Przestrzeni Badawczej” i utworzeniu tym samym platformy dla wspólnej polityki na rzecz badań i rozwoju technologicznego w Unii Europejskiej,

uwzględniając decyzję Rady Europejskiej ze szczytu w Barcelonie w marcu 2002 r. dotyczącą celu, który Unia Europejska powinna sobie wyznaczyć, aby do końca 2010 r. wydatki na badania zwiększyć do poziomu 3 % PKB Wspólnoty,

uwzględniając komunikat Komisji „A European initiative for growth — Investing in networks and knowledge for growth and jobs”, (Europejska inicjatywa na rzecz wzrostu — inwestowanie w sieci i wiedzę dla wzrostu i zatrudnienia COM(2003) 690 wersja ostateczna),

uwzględniając komunikat Komisji „Science and technology, the key to Europe's future — Guidelines for future European Union policy to support research” (Nauka i technologia: kluczowe dziedziny dla przyszłości Europy — kierunki polityki wspierania badań naukowych w Unii Europejskiej COM(2004) 353 wersja ostateczna) oraz opinię Komitetu Regionów w tej sprawie, (CdR 194/2004 fin) ⁽¹⁾,

uwzględniając komunikat Komisji w nawiązaniu do uwag i zaleceń wysokiego szczebla gremium niezależnych ekspertów w sprawie oceny efektywności nowych instrumentów szóstego programu ramowego (COM(2004) 574 wersja ostateczna),

uwzględniając komunikat Komisji Europejskiej na wiosenny szczyt Rady Europejskiej w 2005 roku „Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia: nowy początek strategii lizbońskiej” (COM (2005) 24 końcowy),

uwzględniając wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007 — 2013), (COM(2005) 121 końcowy — 2005/0050 (COD)),

uwzględniając komunikat Komisji „Mobilizowanie potencjału umysłowego Europy: umożliwianie uniwersytetom wnieśienia pełnego wkładu do strategii lizbońskiej” (COM (2005) 152 końcowy) oraz opinię Komitetu Regionów w tej sprawie (CdR 154/2005 fin),

uwzględniając raport grupy roboczej wysokiego szczebla pod przewodnictwem profesora Ramona Marimona „Ocena efektywności nowych instrumentów siódmego programu ramowego” (21 czerwca 2004 r.),

uwzględniając opinię (CdR 155/2005 rev.2) przyjętą 22 września 2005 r. przez Komisję ds. Kultury i Edukacji (CdR 155/2005; sprawozdawca: **Lars NORDSTRÖM**, członek rady regionu Västra Götaland (SE/ALDE)),

⁽¹⁾ Dz.U. C 71 z 22.03.2005 r., str. 22.

a także mając na uwadze, co następuje:

1. Wymienione we wniosku Komisji główne cele są niezbędne dla wdrożenia strategii lizbońskiej. Podniesienie wydatków badawczych do 3 % PKB UE, z czego 2 % ma pochodzić z sektora prywatnego oraz ukierunkowanie badań i rozwoju na budowę europejskiego społeczeństwa i gospodarki opartych na wiedzy to bardzo ambitne cele, które można osiągnąć tylko poprzez wspólne wysiłki i skoordynowany wkład Państw Członkowskich i Unii Europejskiej.
2. Badania, innowacyjność oraz kształcenie ustawiczne są kluczem do wzrostu i konkurencyjności Europy.
3. Konieczne podwojenie wydatków badawczych Unii Europejskiej w okresie 2007 — 2013 jest zgodne z celami strategii lizbońskiej, jak i z faktem, że w roku 2004 do Unii przystąpiło dziesięć nowych państw. Urzeczywistnienie propozycji zawartych we wniosku leży w interesie wszystkich państw europejskich, nawet jeżeli inne aspekty perspektyw finansowych na lata 2007 — 2013 powinny ulec ewentualnym zmianom.
4. Istnieje wysoki stopień ciągłości pomiędzy obecnym szóstym programem ramowym badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2002 — 2006) a przyszłym siódmym programem ramowym, przy czym wniosek obejmuje także nowe obszary, jak np. stworzenie Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych oraz wspólne inicjatywy technologiczne.
5. Działania przewidziane we wniosku Komisji nie są instrumentami spójności, bez wątpienia przyczyniają się jednak do tworzenia więzi w Europie,

na 62. sesji plenarnej w dniach 16-17 listopada 2005 r. (posiedzenie z dnia 16 listopada) jednogłośnie przyjął następującą opinię:

Stanowisko Komitetu Regionów

1. Ogólne uwagi Komitetu

Komitet Regionów

1.1 **z zadowoleniem przyjmuje** fakt, że **kontekst polityczny oraz cele** tego wniosku przedstawiono w osobnym komunikacie dotyczącym stworzenia Europejskiej Przestrzeni Badawczej, który przedłożono wraz z wnioskiem;

1.2 **w znacznej mierze pozytywnie ocenia wniosek Komisji**, ponieważ w dużym stopniu zachowuje on **ciągłość** w stosunku do obecnego programu ramowego. Warunki dla uczestnictwa władz lokalnych i regionalnych oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) uległy poprawie, choć instrumenty VII programu ramowego nadal faworyzują „obszerne inicjatywy”;

1.3 w związku z działaniami na rzecz nadania nowego impulsu wdrażaniu strategii lizbońskiej **podkreśla** wagę zawarcia porozumienia w sprawie perspektywy finansowej, które zapewni niezbędne finansowanie VII programu ramowego w kształcie zaproponowanym przez Komisję;

1.4 **z zadowoleniem przyjmuje** proceduralne, finansowe i prawne **uproszczenia**, zawarte w dokumencie roboczym dotyczącym realizacji, dołączonym do wniosku i **przywiązuje szczególną wagę do stwierdzenia**, że **uproszczenia** są konieczne na każdym etapie procedury składania wniosków, prowadzenia negocjacji i realizacji projektu;

1.5 **stwierdza**, że Komisja poprzez **szeroko zakrojone konsultacje** poznała opinie licznych zainteresowanych

podmiotów oraz, że wniosek opiera się na wynikającej z tego **ocenie następstw**, w której zawarte są zdobyte informacje i analizy;

1.6 **podziela opinię**, że „wiedza” stanowi rdzeń strategii lizbońskiej, a innowacje, edukacja i badania naukowe są elementami „trójkąta wiedzy”. Komitet pragnie przy tym podkreślić, że **dążenie do jakości i wybitnych osiągnięć** jest **centralnym aspektem polityki badań**, gdyż zdobyta w ten sposób wiedza wnosi wkład w długofalowy wzrost gospodarczy, zatrudnienie i spójność społeczną;

1.7 **wspiera** kompleksowe cele programu oraz podział siódmego programu ramowego na cztery programy szczegółowe: Współpraca, Pomysły, Ludzie i Możliwości, które pokrywają się głównymi celami europejskiej polityki w zakresie badań;

1.8 **z zadowoleniem przyjmuje** dalszą **koncentrację** działań badawczych przeprowadzanych w ramach współpracy transgranicznej — od projektów badawczych i sieci aż po koordynację programów badawczych — na następujących nielicznych tematach, objętych programem „Współpraca”:

- a) zdrowie,
- b) żywność, rolnictwo i biotechnologia,
- c) technologie informacyjne i komunikacyjne,
- d) nanonauki, nanotechnologie, materiały i nowe technologie produkcyjne,
- e) energia,
- f) środowisko (łącznie ze zmianami klimatycznymi),

- g) transport (łącznie z aeronautyką),
- h) nauki społeczno-ekonomiczne i humanistyczne,
- i) bezpieczeństwo i przestrzeń kosmiczna;

1.9 **wiąże duże nadzieje z programem „Pomysły”**, w ramach którego ma powstać autonomiczna Europejska Rada ds. Badań Naukowych wspierająca wybitne przedsięwzięcia badawcze zainicjowane przez naukowców, prowadzone we wszystkich dziedzinach nauki i technologii przez pojedyncze rywalizujące ze sobą zespoły; **podkreśla** szczególnie znaczenie autonomicznej Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych i opowiada się za systematycznym rozpowszechnianiem rezultatów badań;

1.10 **z zadowoleniem przyjmuje** fakt, że w ramach programu „Ludzie” zostaną wzmocnione działania na rzecz szkoleń i rozwijania kariery przez naukowców i położony zostanie większy nacisk na umiejętności i rozwój kariery oraz ściślejsze powiązania z systemami krajowymi w pełnej współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi. Koncepcję Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych należy rozwinąć w takim kierunku, by utrzymywała ona ściśle kontakty z administracją lokalną i regionalną oraz z Komitetem Regionów;

1.11 w związku z **programem „Możliwości” podkreśla** szczególną konieczność wzajemnego dopasowania programu ramowego i funduszy strukturalnych w celu zwiększenia europejskich możliwości w dziedzinie badań, kształcenia i innowacji, zwłaszcza w odniesieniu do infrastruktur badawczych, badań na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw, regionalnych zespołowych projektów badawczych i do wykorzystania pełnego potencjału badawczego w regionach „konwergencji” UE, wszelkich zagadnień z zakresu „Nauka w społeczeństwie” oraz wieloaspektowej współpracy międzynarodowej;

1.12 Europa winna dążyć do jak najlepszej integracji nowych Państw Członkowskich. Włączenie ich do wszystkich polityk i instrumentów unijnych to warunek skutecznego wykorzystania znacznego potencjału ludzkiego i gospodarczego, jaki te kraje reprezentują, w budowie bardziej spójnej i konkurencyjnej oraz stale się rozwijającej Europy. Programy ramowe powinny służyć przyspieszeniu tego procesu integracji.

2. Program „Współpraca”

2.1 Podstawową rolę odgrywa przy tym transfer i rozpowszechnianie wiedzy. Obecny program ramowy przewiduje odpowiednie mechanizmy, nie jest natomiast jednoznaczne, czy są one systematycznie i efektywnie stosowane. Jakie są wyniki? Nie wiadomo na ten temat zbyt wiele, ponieważ nie ma jasnych wymagań dotyczących kontynuacji. Rozwiązanie mogłoby polegać na tym, by przy przyjętych projektach nakładać większe wymagania dotyczące dalszego rozwoju i realizacji strategii na rzecz transferu wiedzy. Komisja powinna mieć to na uwadze i sprawdzać uzyskane efekty.

2.2 Technologie informacyjne i komunikacyjne to dziedzina o kluczowym znaczeniu dla wszelkich aspektów przemysłu,

biznesu, branży usługowej, nauki i technologii, w tym również dla bezpieczeństwa i obronności. Europa ma na tym polu wiele do nadrobienia, zwłaszcza w porównaniu z Japonią i Stanami Zjednoczonymi; w szczególności chodzi tu o zapotrzebowanie na superkomputery w wielu istotnych dziedzinach, jak badania nad klimatem, bezpieczeństwem i materiałami oraz synteza nowych leków.

2.3 W związku z ekologicznym wymiarem zrównoważonego rozwoju, Komitet zwraca uwagę na perspektywy wykorzystania zasobów przyrody. Dlatego powinno się prowadzić badania w takich dziedzinach jak: bioenergia i biopaliwa, genomika roślin, technika drewna, zrównoważone leśnictwo, technologia górnictwa, technologia utylizacji śmieci oraz turystyka.

2.4 Komitet pragnie ponownie wyrazić swe wielkie zadowolenie z włączenia do VII programu ramowego bardzo ważnego **podprogramu „Energia”**. Mimo to — choć badania naukowe w zakresie energii stanowią również jeden z głównych priorytetów VII programu badań Euratomu, konieczne jest położenie na to niezwykle istotne zagadnienie jeszcze większego nacisku. Energia to podstawowy zasób konkurencyjnej gospodarki; tymczasem — jak powszechnie wiadomo — Europa jest w niepokojącym stopniu uzależniona od importu źródeł energii.

2.5 Nastawieniu na ekologię powinno towarzyszyć uwzględnienie wymiaru społecznego i w tym kontekście Komitet Regionów chciałby podkreślić przede wszystkim integrację jako ważne zagadnienie przekrojowe. Powinno się prowadzić na przykład badania na temat sposobów wdrażania polityki integracyjnej w Państwach Członkowskich UE, dalszych działań, stojących za nimi celów oraz używanych wskaźników, a także na temat wpływu polityki fiskalnej na integrację (w wielu Państwach Członkowskich podatki pobierane są na poziomie krajowym, podczas gdy duża część kosztów integracji, np. działania przeciw wykluczeniu, ponoszona jest przez władze lokalne i regionalne). W polityce integracji istotne są także aspekty demokracji, takie jak: wpływ formalnego prawa głosu, czy różne postrzeganie polityki integracyjnej na różnych płaszczynach społecznych. Kolejne zagadnienia dotyczą problemu uchodźców oraz dyskryminacji na rynku pracy.

2.6 Komitet pozytywnie ocenia rozpoczęcie realizacji projektu **Galileo**; niezależnie od jego wielkiego znaczenia w dziedzinie innowacji, zdaniem Komitetu o interdyscyplinarnym i wielofunkcyjnym charakterze tego projektu przesądzą wykorzystane w nim rozwiązania techniczne, a zwłaszcza ich praktyczne zastosowanie.

2.7 Komitet jest zdania, że badania w zakresie zdrowia publicznego oraz opieki medycznej i pielęgniarskiej w szerszym znaczeniu powinny być częścią priorytetowych zagadnień badawczych we wspólnym ogólnoeuropejskim interesie. Do tych zagadnień należą także różne aspekty zdrowia publicznego, np. sposoby zmniejszenia szkodliwego wpływu alkoholu i tytoniu. Wiedza na temat zakresu oraz oddziaływania problematyki alkoholowej i tytoniowej jest potrzebna zarówno na krótszą jak i dłuższą metę.

2.8 W tym kontekście także zagadnienia dotyczące rozwoju miast, a wykraczające poza aspekty środowiska, powinny stać się przedmiotem badań. Chodzi tu o takie dziedziny jak: transport, planowanie przestrzenne miast, wodociągi i kanalizacja, dziedzictwo kulturowe i turystyka, ale także problematyka integracyjna i podatkowa. Zagadnienia te były ujęte w piątym programie ramowym, jednakże ominięto je w szóstym programie. Dlatego też zaleca się, by w siódmym programie ramowym spojrzeć na rozwój miast z szerszej perspektywy.

2.9 Ważny obszar badań Komitet Regionów dostrzega na styku teorii i praktyki. Zdolność do praktycznego zastosowania wiedzy opartej na badaniach stanowi ogromne wyzwanie zarówno dla sektora publicznego jak i prywatnego, m.in. w związku z reformą i dalszym rozwojem systemów ochrony socjalnej. Dotyczy to w zasadzie wszystkich obszarów badań, jednak w szczególnej mierze nowej wiedzy w dziedzinie usług. Badania nad zastosowaniem wyników badań powinny zatem zostać wzmocnione. Przedmiotem nowego obszaru badań mogłyby być np. metodyka przenoszenia rezultatów badań do wykorzystania w praktyce, bariery dla zmian, czy kwestie, dlaczego niektóre strategie poprawy są skuteczne, a inne nie, jak przebiegają procesy zmian oparte na uczeniu się, jak zaangażować pracowników oraz jak system pomysłów racjonalizatorskich może przyczynić się do powstania kreatywnego środowiska. Tym samym europejska polityka w zakresie badań powinna zdefiniować dziedzinę badań, poświęconą wzajemnemu oddziaływaniu pomiędzy badaniami i praktycznym zastosowaniem, której celem byłoby krzewienie innowacji i rozwoju. UE powinna uznać tą potrzebę i wesprzeć tworzenie tego obszaru badań w sektorze usług.

2.10 Zdaniem Komitetu zagadnieniami starzenia się społeczeństwa powinny się zająć, po pierwsze, programy badawcze poszczególnych Państw Członkowskich, które następnie trzeba w większym stopniu skoordynować na szczeblu europejskim. Procedury koordynowania programu powinny zostać rozbudowane w ramach współpracy ponadregionalnej według schematu ERA-NET na podstawie art. 169 Traktatu WE. Po drugie, wspieranie badań w dziedzinie starzenia się społeczeństwa powinno być w znacznym stopniu wzmocnione poprzez siódmy program ramowy. Pokrewnym tematem jest np. zagadnienie „aktywnego starzenia się”, którym zajmuje się komunikat Komisji w sprawie zwiększenia zatrudnienia starszych pracowników oraz wydłużenia wieku zakończenia aktywności zawodowej. Pojęcie „aktywne starzenie się” należy jednak pojmować szerzej. Dlatego powinno się np. pogłębiać wiedzę na temat zdrowego starzenia się i jednocześnie wskazywać, jaki wkład starsza generacja może wnieść w życie społeczeństwa. Państwa Członkowskie UE różnią się kulturowo i mają też inne doświadczenia dotyczące postawy wobec zmian demograficznych, co może stanowić punkt wyjścia dla szeregu różnorodnych interdyscyplinarnych zagadnień badawczych. Oprócz implikacji zbyt niskiej stopy urodzeń, imigracji i silnego spadku liczby ludności badania powinny dotyczyć wpływu starzenia się społeczeństwa na potrzeby wobec służby zdrowia (opieki medycznej i pielęgniarskiej) oraz leczenia we własnym zakresie. Koordynacja pomiędzy europejskim programem badawczym a programami poszczególnych państw jest wprawdzie wspomniana w ramach programu „Współpraca”, jednak zdaniem Komitetu należałoby ją wzmocnić. Pojęcie „starzenie się” obejmuje zarówno aspekty społeczne, jak i ekonomiczne oraz kulturalne. Opracowywanie rozwiązań społecznych i strategii

adaptacyjnych w odpowiedzi na zmiany demograficzne jest jednym z największych wyzwań politycznych nadchodzących lat, zwłaszcza na szczeblu regionalnym. Dlatego bardzo ważny jest udział szczebla lokalnego i regionalnego w opracowywaniu krajowych programów badawczych.

2.11 Zdaniem Komitetu Regionów, w wyniku podziału na ten program ramowy i program na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP), niewyraźne stało się rozgraniczenie pomiędzy badaniami naukowymi, innowacyjnością i gospodarką. Pomysły, które choć przyczyniają się do wzrostu i zatrudnienia, ale nie da się ich jednoznacznie przyporządkować do jednego z tych programów, są w ten sposób narażone na niepowodzenie z powodu zbyt ścisłych procedur biurokratycznych. W najgorszym wypadku odstraszy to potencjalnych wnioskodawców, na co Europa nie może sobie pozwolić. Dlatego też bardzo ważne jest, by Komisja jako całość pracowała nad zapewnieniem, aby administracyjne rozgraniczenia pomiędzy różnymi dyrekcjami generalnymi i ich programami nie stały się przeszkodą dla obiecujących projektów.

2.12 Udział władz lokalnych i regionalnych w platformach technologicznych może być pomocny z uwagi na fakt, że w zakres ich kompetencji wchodzi ważne gospodarczo zagadnienie. Powinny one uczestniczyć w opracowywaniu strategii badawczych dla nowych, odpowiadających potrzebom obywateli platform technologicznych oraz współpracować przy udoskonalaniu odpowiednich, niedawno uruchomionych platform. Władze lokalne i regionalne w sposób naturalny pośredniczą we współpracy pomiędzy szkołami wyższymi, biznesem i sektorem publicznym, co stanowi warunek dla funkcjonowania platform technologicznych. Istnieją platformy technologiczne, które można dobrze dostosować do rozwoju działalności lokalnej i regionalnej. Platformy technologiczne to długofalowe przedsięwzięcia, ale siłą napędową ich rozwoju o wiele częściej są dawno ukształtowane dziedziny techniki niż podstawowe potrzeby obywateli.

2.13 Komitet jest zdania, że miasta, gminy i regiony, z uwagi na swoje kompetencje w dziedzinie rozwoju ekonomicznego i społecznego mieszkańców miast i obszarów miejskich, powinny włączyć się w pełnym wymiarze w programy na rzecz innowacji i kształcenia ustawicznego. Pod tym względem powinny one odgrywać rolę katalizatorów sprzyjających zawieraniu partnerstw, które ułatwiłyby szeroki dostęp do środków finansowych oraz mobilizować władze lokalne do pobudzania rozwoju innowacji i badań na swoim terenie.

2.14 Komitet wyraża zadowolenie, że szereg Państw Członkowskich w Radzie oraz Parlament Europejski podjęli w siódmym programie ramowym zagadnienie umotywowanych społecznie platform badawczych (Socially Motivated Research Platforms — SMRP). Należy traktować je jako uzupełnienie platform technologicznych, w ten sposób, że przy opracowywaniu długoterminowych strategii badawczych przez właściwe podmioty, takie jak: instytucje państwowe, badacze (na uniwersytetach, w szkołach wyższych i instytutach), ale także podmioty ze sfery biznesu, decydujące znaczenie powinny mieć potrzeby społeczne. Europa potrzebuje nowej wiedzy, aby lepiej rozumieć problemy wynikające z wyzwań społecznych, np. z pewnych różnic międzykulturowych i etnicznych, z rozwoju demograficznego, ze zmian w środowisku naturalnym, w tym także ze zmian klimatu. Celem umotywowanych

społecznie platform badawczych jest połączenie wszystkich podmiotów zainteresowanych rozwojem wiedzy, aby móc stawić czoła dużym, długotrwałym wyzwaniom stojącym przed Europą. Do najważniejszych zainteresowanych należą oczywiście ostateczni beneficjenci rozwoju wiedzy, którymi są często władze lokalne i regionalne.

2.15 Koncepcja umotywowanych społecznie platform badawczych opiera się w dużej mierze na inicjatywie zainteresowanych podmiotów publicznych i społecznych, potrzebujących nowych wiadomości, pozyskanych dzięki wybitnym badaniom z różnych dziedzin społecznych. Koncepcja ta przewiduje także aktywny udział podmiotów zainteresowanych w zdefiniowaniu problemów i zagadnień badawczych. Ponadto podmioty społeczne mają angażować się w rozpowszechnianie i zastosowanie zdobytej wiedzy. Dzięki ich znacznemu udziałowi w definiowaniu problemu automatycznie zwiększają się szanse na sukces. Tym samym SMRP mają działać jako uzupełnienie platform technologicznych, w których to przemysł ma decydujący głos. W zależności od dziedziny badań, także i przedstawiciele przemysłu mogą silnie angażować się w działalność poszczególnych SMRP, nawet jeśli to inne podmioty określają kierunek SMRP. Idea SMRP obejmuje także badanie interdyscyplinarne, aby właściwie podejść do złożonych zagadnień dotyczących jednostki oraz całego społeczeństwa. Tego typu zagadnienia najlepiej analizuje się właśnie z perspektywy różnych dziedzin nauki. Częścią SMRP jest szeroko zakrojona współpraca międzynarodowa mająca pobudzić rozwój wiedzy oraz zwiększać możliwości społecznej odnowy.

2.16 W dyskusji na temat SMRP poruszono wiele kwestii, spośród których do części Komitet Regionów pragnie się przy tej okazji odwołać. Są to: przemiany demograficzne w Europie (starzenie się społeczeństwa), Europa a integracja/migracja oraz rozwój zrównoważony z punktu widzenia ekologii.

Problem *starzenia się społeczeństwa* dotyczy bowiem wszystkich Państw Członkowskich i wymaga rozwiązań w dziedzinie zdrowia, opieki (np. e-zdrowie, zdrowe starzenie się, bezpieczne mieszkanie), systemów emerytalnych, przedłużenia czasu aktywności zawodowej, itd. Przemiany demograficzne przedstawia się często jako problem, choć dzięki nim otwierają się także nowe możliwości. Starsze pokolenie stanowi znaczne źródło wiedzy, oparte na kompetencjach i doświadczeniu. Starsi obywatele to często świetnie poinformowani i wymagający klienci/użytkownicy/pacjenci, którzy w wielu dziedzinach oczekują innowacyjnych rozwiązań. W jaki sposób można na każdym etapie życia i możliwie najlepiej wykorzystać i rozwijać potencjał ludzki — dla dobra jednostki i całego społeczeństwa? W ramach zagadnienia „*Integracja i migracja*” można podjąć przykładowo pewne aspekty integracji, życia zawodowego, dyskryminacji itd. W ramach zagadnienia „*Rozwój zrównoważony — ochrona środowiska*” można by skoncentrować się na kwestii gospodarki przestrzennej w Europie: miasto jako źródło bodźców, ze szczególnym uwzględnieniem wzajemnego oddziaływania miasta i wsi; zanieczyszczenie środowiska i jego wpływ na krajobraz, ze szczególnym uwzględnieniem wzajemnego oddziaływania miasta i terenów wiejskich w różnych regionach; odpowiedzialność Europy za globalny rozwój zrównoważony, ze szczególnym uwzględnieniem wzajemnego oddziaływania uwarunkowania na świecie i sytuacji w Europie.

3. Program „Pomysły”

3.1 Istotne jest, aby Europejska Rada ds. Badań Naukowych we współpracy z niezależnymi i uznanymi naukowcami zachowywała pełną niezależność. Jej praca powinna się odznaczać przejrzystą administracyjnie procedurą rozpatrywania wniosków. Musi być przy tym jednoznaczne, kto ustala priorytety.

3.2 Wyniki badań finansowanych przez Europejską Radę ds. Badań Naukowych w ramach programu „Pomysły” muszą być systematycznie udostępniane naukowcom działającym także w innych regionach Europy. Niezbędne do tego celu środki powinny zostać wydzielone z budżetu przeznaczanego na przedsięwzięcia wspierające mobilność naukowców lub przekazane w formie bezpośredniej dotacji od Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych. W tym drugim przypadku dotacja powinna stanowić jedynie niewielką część całkowitej sumy przeznaczonej na zatwierdzone projekty.

4. Program „Ludzie”

4.1 Komitet uważa, że należy ułatwić kobietom pracę w dziedzinie badań, aby zapewnić wystarczającą liczbę naukowców w Europie. W tym kontekście ważnym czynnikiem mogą być różne działania polityczne oraz zmiana mentalności w gospodarce i na uniwersytetach. Zestaw działań „*Maria Curie*” powinien zostać rozbudowany, aby już wśród uczniów szkół ponadpodstawowych rozbudzić zainteresowanie dla roli i miejsca kobiet w nauce i badaniach, i tym samym zwiększyć udział kobiet.

4.2 Komitet podkreśla, że przyciągnięcie licznych renomowanych zespołów badaczy do Europy wymagać będzie z pewnością podjęcia wielu różnych inicjatyw. Różnice, które utrudniają zrobienie pełnej perspektywy kariery w Europie, są natury zarówno geograficznej, prawnej, administracyjnej jak i kulturowej. Porównanie szczebli kariery, poziomu dochodów, świadczeń społecznych itd. pozwoliłoby na lepsze wykorzystanie możliwości zawodowych badaczy w Europie. Inną możliwością mogłoby być stworzenie etatów łączących pracę zawodową z badaniami naukowymi.

4.3 Komitet jest zdania, że należałoby podkreślić znaczenie ustawicznego kształcenia jako potencjału dla wzrostu w Europie oraz jako sposobu do osiągnięcia europejskich celów w zakresie polityki badań. Pozytywnie należy ocenić fakt, że ten punkt widzenia reprezentowany jest także we wniosku Komisji i ważne jest, by działania te były realizowane zarówno na szczeblu regionalnym, jak i krajowym i wspólnotowym. W tym kontekście Komitet przywołuje inicjatywę „*Wspólne platformy nauki*” Dyrekcji Generalnej ds. Badań Naukowych, Dyrekcji Generalnej ds. Przedsiębiorstw oraz Komitetu Regionów. Inicjatywa ta skierowana jest do władz szczebla regionalnego i ma na celu udostępnienie im konkretnych narzędzi z dziedziny kształcenia, np. regionalne przeglądy, porównania osiągnięć („benchmarking”) oraz charakterystyki.

4.4 Zdaniem Komitetu, Komisja powinna ponadto uwzględnić fakt, że szanse zawodowe naukowców w Europie dotyczą wszystkich Państw Członkowskich UE, a w nich z kolei tych sektorów publicznych, za które odpowiedzialne są władze lokalne i regionalne.

4.5 Komitet podkreśla ponadto, że powinno się zastosować wzmocnione środki w celu wykształcenia nowej generacji badaczy, którzy mogą działać na uniwersytetach, w gospodarce i w sektorze publicznym. Można tu wspomnieć m.in. o środkach w ramach kształcenia naukowców, np. gdzie doktoranci zdobywaliby praktyczne doświadczenia zarówno w obszarze gospodarki jak i sektora publicznego. Przyszli badacze muszą być wykształceni i przygotowani do pracy poza środowiskiem akademickim.

5. Program „Możliwości”

Komitet z zadowoleniem przyjmuje tę część programu ramowego. Jest zdania, że wszystkich jego sześć części jest ważnych, ale chciałby szczególnie podkreślić, co następuje:

5.1 Inicjatywa *Regiony oparte na wiedzy* jest szczególnie mile widziana m.in. dlatego, że uwydatnia szczególne znaczenie regionów dla innowacji i wzrostu. Nie można wystarczająco mocno podkreślić znaczenia regionów opartych na wiedzy dla ogólnego wzrostu gospodarczego w Europie — są one filarami gospodarek narodowych.

5.2 Komitet z zadowoleniem przywitałby mocniejsze powiązanie programów ramowych i funduszy strukturalnych. Należy odnotować napięcia pomiędzy wspieraniem badań na najwyższym poziomie a wspieraniem spójności. Napięcia te można zmniejszyć poprzez zachęcanie podmiotów we wszystkich regionach do badań na najwyższym poziomie; Komitet Regionów zlecił ponadto opracowanie analizy zdolności strukturalnej i gotowości władz lokalnych i regionalnych do wspierania badań i rozwoju. Analiza bada m.in. powiązania pomiędzy badaniami i rozwojem, funduszami strukturalnymi oraz zagadnieniami innowacji.

5.3 Komitet Regionów jest świadomy prowadzonej w Europie dyskusji nad perspektywami finansowymi. Ogromne znaczenie ma jednak podtrzymanie tych nowych inicjatyw nawet w sytuacji, gdy fundusze zostaną zmniejszone w stosunku do omawianego wniosku Komisji. Przewidziane środki, wynoszące ok. 160 mln euro, czyli jedynie ok. 2 % całkowitej kwoty 7,4 mld euro przeznaczonej na program „Możliwości”, są całkowicie niewystarczające w stosunku do ambitnych celów wniosku.

5.4 Ponadto brakuje wyraźnych wysiłków mających na celu powiązanie szkół wyższych ze wspólnym opracowywaniem i wspieraniem komercyjnego zastosowania wyników pracy nad

badaniami i rozwojem we współpracy z przemysłem. Przyczyną tego stanu rzeczy może być fakt, że dziedziny innowacyjne zostały wyłączone i zajmuje się nimi specjalny program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji, tzw. program CIP. Nie ma pewności co do powiązań i możliwego zazębiania się tych programów ramowych. Komisja powinna to wyjaśnić. Możliwe jest, że nie pojawią się żadne trudności, jeżeli jednak stałoby się inaczej, Komisja powinna posiadać gotowy model zapewniający lepszą kompatybilność tych programów. Jako przykład podany został kapitał ryzyka dla wspólnych inicjatyw technologicznych: czy projekt w fazie wprowadzania na rynek jest uprawniony do otrzymania wsparcia w ramach siódmego programu ramowego, czy też w tej fazie należy wnioskować o przyznanie środków z programu CIP?

5.5 Komitet Regionów wskazuje na fakt, że także instytuty badawcze powinny zyskać uznanie jako naturalni sprzymierzeńcy dla przekładania innowacji na techniczne zastosowania i wspólnego opracowywania produktów. W zależności od specyficznej struktury gospodarczej i kształtu sektora publicznego danego regionu może występować duże zapotrzebowanie na specjalizację. Komisja powinna wskazywać nie tylko na synergie w ramach polityki spójności, ale także na znaczenie środków UE przy wdrażaniu zarówno krajowych jak i regionalnych strategii innowacji.

5.6 Komitet Regionów podziela zdanie Komisji, że w regionach „konwergencji” UE, tak jak są one definiowane w ramach funduszy strukturalnych, drzemie znaczny potencjał badawczy, który można uruchomić.

5.7 Sektory wymagające mniejszych nakładów na badania, a które również w wysokim stopniu przyczyniają się do wzrostu gospodarczego w Europie i do rozwoju procesu lizbońskiego, nie powinny zostać poza obszarem zainteresowań. Jak dotąd szósty program ramowy jest nastawiony głównie na obszary, gdzie potrzebne są intensywne badania. Wsparcie finansowe dla dziedzin wymagających mniej intensywnych badań, które umożliwi im korzystanie z już istniejących technologii, może zaowocować innowacjami, które w przeciwnym przypadku nie pojawiłyby się. Należałoby zatem poświęcić tym podmiotom więcej uwagi w programie badawczym.

5.8 Komitet Regionów z zadowoleniem przyjmuje program działań „Nauka w społeczeństwie” oraz podkreśla znaczenie tego ważnego obszaru nowego programu ramowego.

6. Zalecenia Komitetu Regionów

Komitet Regionów

6.1 **uważa**, że społeczny i ekologiczny wymiar zrównoważonego rozwoju powinny w większym stopniu stanowić motywy przewodni dla całego VII programu ramowego;

6.2 **ma nadzieję**, że Komisja przejmie aktywną rolę i będzie na wiele sposobów wspierać procesy umotywowanych społecznie platform badawczych (SMRP — *Socially Motivated Research Platforms*), tak jak to robiła w przypadku platform technologicznych. Na przykład można by na początek zdefiniować ideę SMRP oraz zachęcać różne zainteresowane podmioty do wypracowania długoterminowej wizji i strategicznej agendy badawczej, do uczestniczenia w różnych platformach w charakterze obserwatorów oraz udzielania rad i innego rodzaju wsparcia; jednocześnie podmioty te mogłyby zapewnić przejrzystość i otwartość, jak również pewne wsparcie organizacyjne. W ten sposób Komisja utorowałaby drogę dla pomysłów wdrażania;

6.3 **stwierdza**, że różni przedstawiciele szczebla lokalnego i regionalnego aktywnie pracują nad pozyskiwaniem odpowiednich podmiotów dla dalszego rozwijania idei SMRP. Komitet z zadowoleniem przyjąłby dialog pomiędzy Komisją, Parlamentem Europejskim, Radą, instytucjami badawczymi w poszczególnych państwach, władzami lokalnymi i regionalnymi, jak i badaczami i innymi podmiotami, który dotyczyłyby przede wszystkim starzenia się społeczeństwa;

6.4 **uważa**, że zadaniem całej Komisji powinna być troska o to, by realizacji programu nie utrudniały problemy administracyjno-techniczne, które mogą być spowodowane tym, że zarządzanie siódmym programem ramowym i zarządzanie programem ramowym na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP) należy do zadań różnych dyrekcji generalnych; oba programy muszą zostać w jasny sposób rozgraniczone;

6.5 **podkreśla** wagę postępu technicznego w VII programie ramowym oraz wytworzenia ścisłych synergii z programem ramowym na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP) w celu rozwijania działalności i zwiększania zatrudnienia w przedsiębiorstwach opartych na wiedzy we wszystkich regionach europejskich;

6.6 **uważa**, że najważniejsze zagadnienia programu muszą zostać uzupełnione o ogólne kwestie związane ze zdrowiem ludności oraz sektorem opieki lekarskiej i pielęgniarstwa. Ponadto należy prowadzić badania nad różnorodnymi aspektami rozwoju miast — nie jedynie tymi związanymi z ochroną środowiska;

6.7 z uwagi na znaczenie MŚP jako motoru rozwoju gospodarki europejskiej **proponuje**, by w VII programie ramowym starano się osiągnąć równowagę między wielkimi inicjatywami a ofertą dla MŚP, np. w drodze zwiększenia finansowania dla inicjatywy „Regiony wiedzy”;

6.8 **zaleca**, by Komisja spróbowała odnaleźć przykłady udanej współpracy różnych zaangażowanych podmiotów na szczeblu lokalnym. Mogłoby to przybrać formę konkursu;

6.9 **zaleca** Radzie i Parlamentowi Europejskiemu wyrażanie zgody dla wniosku Komisji dotyczącego przyznania dla siódmego programu ramowego środków w wysokości 72 726 mln euro.

Bruksela, dnia 16 listopada 2005 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Peter STRAUB
